

Sygn. akt III AUa 713/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Rzeźniowiecka (spr.)

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Protokolant: st. sekr. sąd. Joanna Sztuka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 marca 2015 r. w Ł.

sprawy **W. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę

na skutek apelacji W. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 10 kwietnia 2014 r., sygn. akt: V U 789/13,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 713/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 kwietnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy W. S. prawa do emerytury. Wydając decyzję organ rentowy uznał, że wnioskodawca udowodnił 9 lat, 11 miesięcy i 29 dni okresów pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od powyższej decyzji, złożonym 13 maja 2013 roku, W. S. wniósł o przyznanie żądanego prawa z uwagi na to, że przepracował wymagane 15 lat w warunkach szczególnych. Wskazał, że pracował w takich warunkach przez cały okres zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. na stanowisku traktorzysty.

W dniu 6 marca 2014 roku ZUS wydał decyzję, którą ponownie odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury. Wydając decyzję organ rentowy uznał, że wnioskodawca udowodnił 2 lata i 5 miesięcy okresów pracy w warunkach szczególnych. Ponadto w decyzji stwierdził, że anuluje decyzję z dnia 18 kwietnia 2013 roku.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2014 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie od obu decyzji.

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

W. S., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 25 marca 2013 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący ponad 25 lat. Niekwestionowany przez ZUS okres pracy w warunkach szczególnych wynosi ostatecznie 2 lata i 5 miesięcy. Jest to okres od 1 marca 1975 roku do 31 lipca 1977 roku w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. na stanowisku kierowcy ciągnika – traktorzysty.

Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

W okresach od 1 marca 1975 roku do 28 lutego 1985 roku, od 5 kwietnia 1988 roku do 31 października 1994 roku oraz od 1 kwietnia 1995 roku do 31 marca 1997 roku wnioskodawca był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D.. W świadectwach pracy wystawionych wnioskodawcy pracodawca podał, że był on zatrudniony na stanowiskach traktorzysty, brygadzysty mechanika, magazyniera i kierownika Filii D., kierownika zakładu naprawczego i traktorzysty-mechanika.

Na podstawie umowy o pracę z dnia 24 lutego 1975 roku wnioskodawca został zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. na stanowisku traktorzysty. Następnie od 1 sierpnia 1977 roku do 31 października 1980 wnioskodawcy zostało powierzone wykonywanie czynności brygadzysty mechanika. Od 1 listopada 1980 roku do 1 stycznia 1982 roku wnioskodawcy powierzono ponownie wykonywanie czynności traktorzysty, a do 2 stycznia 1982 roku do 31 grudnia 1983 roku czynności magazyniera. Od 1 stycznia 1984 roku do 28 lutego 1985 roku wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku kierownika filii D..

Zgodnie z umowami o pracę z dnia 5 kwietnia 1988 roku i 20 kwietnia 1988 wnioskodawca został zatrudniony ponownie w (...) w D. na stanowisku kierownika zakładu naprawczego, na którym wykonywał czynności wskazane w karcie zakresu czynności kierownika zakładu naprawczego. Na w/w stanowisku wnioskodawca pracował w (...) w D. od 5 kwietnia 1988 roku do 31 października 1994 roku.

Zgodnie z umowami o pracę z dnia 31 października 1994 roku, 3 kwietnia 1995 roku, 4 maja 1995 roku, 1 czerwca 1995 roku, 19 lipca 1995 roku, 1 września 1995 roku, 16 września 1995 roku, 2 października 1995 roku, 2 listopada 1995 roku, 4 grudnia 1995 roku, 29 grudnia 1995 roku, 1 lipca 1996 roku, 31 grudnia 1996 roku wnioskodawca był zatrudniony w (...) w D. na stanowisku traktorzysty-mechanika.

W legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy widnieją wpisy, zgodnie z którym był on zatrudniony w (...) w D. od 1 marca 1975 roku na stanowisku traktorzysty, od 5 kwietnia 1988 roku na stanowisku kierownika zakładu naprawczego oraz od 3 kwietnia 1995 roku na stanowisku traktorzysty mechanika.

W okresach, gdy wnioskodawca miał przypisane stanowiska brygadzysty mechanika, magazyniera, kierownika filii i kierownika zakładu naprawczego, wnioskodawca cały czas wykonywał prace traktorzysty. Jako traktorzysta wnioskodawca pracował co najmniej 8 godzin dziennie. Będąc zatrudniony na tym stanowisku wnioskodawca jeździł ciągnikami i kombajnami, którymi wykonywał prace polowe lub prace w transporcie. Oprócz obowiązków traktorzysty wnioskodawca miał także inne obowiązki. Najpierw był dodatkowo mechanikiem, a od kwietnia 1988 roku magazynierem. Potem był dodatkowo kierownikiem filii i kierownikiem działu naprawczego. Obowiązki mechanika i magazyniera wnioskodawca wykonywał po godzinach pracy. Jako mechanik wnioskodawca naprawiał znajdujące się w (...) ciągniki. Napraw dokonywał w warsztacie, albo w polu. Jak chodzi o obowiązki kierownika filii i kierownika działu naprawczego, to zajmowały one wnioskodawcy do półtorej godziny dziennie, a potem wnioskodawca pracował jako traktorzysta, w lecie około 12 godzin w polu, a poza okresem letnim około 7-8 godzin dziennie.

Spółdzielnia Kółek Rolniczych w D. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym wskazała, że pracował on w takich warunkach od 1 marca 1975 roku do 31 marca 1997 roku na stanowiskach kierowcy ciągnika, traktorzysty, mechanika i brygadzysty wykonującego prace chemizacyjne, nawożenie, transport i naprawy sprzętu potrzebnego do ich wykonania (wykaz A, Dział XIV, poz. 12 pkt 1 stanowiący załącznik

do zarządzenia Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładzie pracy resortu wewnętrznego i usług).

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w okresach od 1 marca 1975 roku do 28 lutego 1985 roku, od 5 kwietnia 1988 roku do 31 października 1994 roku oraz od 1 kwietnia 1995 roku do 31 marca 1997 roku w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. Sąd oparł się na zeznaniach wnioskodawcy i świadków S. W. oraz częściowo M. N. (to jest za wyjątkiem jego twierdzeń, że jako mechanik wnioskodawca naprawiał tylko ciągniki, którymi jeździł, albowiem zeznania świadka w tym zakresie stoją w sprzeczności z zeznaniami wnioskodawcy). Sąd uwzględnił także treść dokumentów w postaci świadectw pracy, angaży, umów i pracę i wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał odwołanie za nieuzasadnione. Wskazując na treść art. 32 ust. 1 i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zważył, że wnioskodawca nie wykazał, by spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat.

Sąd Okręgowy podniósł, że oprócz obowiązków traktorzysty wnioskodawca miał także inne obowiązki. Najpierw był dodatkowo mechanikiem, a od kwietnia 1988 roku magazynierem. Potem był kierownikiem filii i kierownikiem działu naprawczego. W ocenie Sądu z ustalonego stanu faktycznego wynika, że w okresach, gdy wnioskodawca był kierownikiem filii i kierownikiem działu naprawczego wykonywał w pełnym wymiarze czasu prace na ciągnikach tylko w okresach letnich. Jednakże okoliczność ta ma jednak znaczenie drugorzędne, ponieważ nawet przy założeniu, że wnioskodawca we wszystkich spornych okresach wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace na stanowisku traktorzysty, to nie ma podstaw do zaliczenia tych okresów do pracy w warunkach szczególnych. Jak wynika bowiem z zeznań świadków i samego wnioskodawcy będąc zatrudnionym na stanowisku traktorzysty wykonywał on nie tylko prace transportowe ujęte w dziale VIII poz. 3 wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, ale głównie prace polowe, które nie są wymienione w wykazie A.

Skoro zatem w spornych okresach wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prac wymienionych w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, to nie było - zdaniem Sądu - podstaw do zaliczenia tych okresów do pracy w warunkach szczególnych.

Powyższe orzeczenie zaskarżył apelacją wnioskodawca zarzucając naruszenie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zawartych w wykazie A, dziale VIII pod pozycją 3 polegające na bezzasadnym przyjęciu, że wykonywana przez wnioskodawcę w pełnym wymiarze czasu praca traktorzysty w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. w okresach od 5 kwietnia 1988r do 31 października 1994r oraz od 1 kwietnia 1995r. do 31 lipca 1997r. nie spełniała warunków pracy kierowcy ciągnika w rozumieniu przepisów powołanego rozporządzenia Rady Ministrów.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że prawidłowa ocena charakteru jego pracy i rodzaju wykonywanych czynności jako kierowcy ciągnika prowadzi do odmiennych niż przyjął Sąd Okręgowy wniosków, bowiem zdaniem skarżącego każda praca jaką na tym stanowisku wykonywał, wiązała się z transportem, a powołane przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. nie uzależniają zaliczenia pracy kierowcy ciągnika do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach od tego, gdzie transport jest wykonywany, co jest tym bardziej przekonujące, jeżeli uwzględni się fakt, że do takiej pracy wymienione rozporządzenie w tym samym punkcie zalicza pracę kierowców kombajnów, które nie są przeznaczone do transportu po drogach publicznych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Podstawę prawną uprawnienia wnioskodawcy do dochodzonej emerytury stanowi przepis art. 184 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004r., Nr 39, poz. 353 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn oraz okres składkowy w ilości co najmniej 25 lat.

Ponadto powyższa emerytura przysługuje ubezpieczonym w przypadku nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego.

Dalsze kwestie związane z wiekiem emerytalnym, rodzajem prac lub stanowisk oraz warunkami nabycia prawa do emerytury ustala się na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudniony w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W niniejszej sprawie niesporne jest, że wnioskodawca poza przesłanką 15 lat pracy w warunkach szczególnych spełnia pozostałe warunki do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury. Do wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu jedynie 2 lata i 5 miesięcy tj. okres zatrudnienia od 1 marca 1975 roku do 31 lipca 1977 roku w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. na stanowisku kierowcy ciągnika – traktorzysty.

Ubezpieczony wnosił o uzupełnienie tego okresu pozostałym okresem zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D. tj. od 1 marca 1975 roku do 28 lutego 1985 roku, od 5 kwietnia 1988 roku do 31 października 1994 roku oraz od 1 kwietnia 1995 roku do 31 marca 1997 roku.

Okoliczności faktyczne w zakresie wykonywania przez ubezpieczonego pracy w charakterze traktorzysty jak i dodatkowych czynności, w tym w szczególności w okresie kiedy był kierownikiem filii i kierownikiem działu naprawczego są bezsporne.

Zatem spór sprowadza się w istocie do prawidłowej wykładni prawa materialnego odnośnie kwalifikacji prawnej pracy świadczonej przez wnioskodawcę w spornym okresie, a w szczególności do możliwości zaliczenia wnioskodawcy pracy traktorzysty, którą wykonywał głównie przy pracach polowych, do pracy w warunkach szczególnych, o której mowa w dziale VIII poz. 3 wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

W judykaturze wyjaśniono, że wyodrębnienie prac w wykazie A stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia ma charakter stanowiskowo - branżowy i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym. Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z 1 czerwca 2010 roku, II UK 21/10 (LEX nr 619638), specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki.

Odnosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy należy podkreślić, że praca traktorzysty, którą w świetle prawidłowych ustaleń Sądu I instancji niewątpliwie wykonywał odwołujący w spornym okresie zatrudnienia, nie jest tą pracą o której mowa poz. 3 działu VIII wykazu A, który to dział istotnie obejmuje transport i łączność. Transport jest działem gospodarki, związanym z przemieszczaniem ludzi i ładunków w przestrzeni przy wykorzystaniu odpowiednich środków transportu. Transport, w szczególności transport towarowy, jest przy tym ściśle powiązany z pozostałymi działami gospodarki, przy czym niejednokrotnie jest on wykonywany nie tylko przez podmioty gospodarcze (przedsiębiorstwa, firmy), których przedmiotem działalności są wyłącznie usługi transportowe, i które z tego powodu nie są przyporządkowane do tego właśnie działu gospodarki.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy prawidłowo nie zaliczył do prac wykonywanych w szczególnych warunkach prac polowych, przy których był zatrudniony wnioskodawca jako traktorzysta. Sąd Apelacyjny podziela przy tym w całości stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 3 grudnia 2013 r. (sygn.akt: I UK 172/13, LEX nr 1467147), w którym Sąd Najwyższy sprecyzował, że nie ma żadnych podstaw do potraktowania prac polowych jako prac w transporcie, bowiem wymienienie w wykazie A, dziale VIII pod pozycją 3 prac kierowców ciągników i kombajnów nie oznacza, że należy uznać za pracę w szczególnych warunkach kierowanie tymi pojazdami przy jakichkolwiek zadaniach, a nie tylko transportowych. Prace uznane za wykonywane w warunkach szczególnych bez względu na miejsce i rodzaj zostały wymienione w dziale XIV zatytułowanym „prace różne”. Tak zostały ujęte np. prace przy spawaniu czy naprawie pomp wtryskowych. Inne działy wykazu obejmują wymienione w nich prace w powiązaniu z rodzajami zakładów pracy lub ich częściami. Nie można uznać, że praca kierującego ciągnikiem jest zawsze pracą „w transporcie” nawet jeżeli kierujący niczego nie transportuje lecz wykonuje przy pomocy ciągnika prace polowe. Natomiast umieszczenie wskazanych przez odwołującego stanowisk traktorzysty i kombajnisty w dziale VIII w transporcie i łączności, mimo ujęcia ich odrębnie od pracy kierowcy samochodów ciężarowych, autobusów i pojazdów specjalistycznych, łączy szkodliwość tejsze pracy nie z faktem prowadzenia tychże pojazdów, lecz z faktem prowadzenia tychże pojazdów przy uwzględnieniu specyfiki „technologii” pracy w transporcie i łączności i obciążeń psychofizycznych związanych z uczestnictwem takich pojazdów w ruchu publicznym. Obciążeń, których nie ma, jak uznał ustawodawca, przy wykonywaniu prac na wskazanych stanowiskach w rolnictwie, gdzie dominują prace polowe.

W związku z tym, w okolicznościach przedmiotowej sprawy uprawnione jest stanowisko Sądu I instancji, że praca wykonywana przez odwołującego w spornym okresie zatrudnienia nie była pracą w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A, dział VIII, poz. 3, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku. Wnioskodawca wykonywał bowiem w większości prace polowe, a także w okresach zatrudnienia jako kierownik filii i działu naprawczego inne jeszcze czynności. W związku z tym uwzględniając jedynie niewielki zakres wykonywanych przez wnioskodawcę usług transportowych, słuszne jest stanowisko Sądu pierwszej instancji, że wnioskodawca w spornych okresach nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu, pracy wymienionej w wykazach stanowiących załącznik do w/w rozporządzenia Rady Ministrów. Tym samym zaaprobować należy stanowisko Sądu Okręgowego, że wnioskodawca nie spełnił wszystkich warunków wymienionych w art. 184 w/w ustawy uprawniającej do przyznania mu prawa do emerytury.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, uznając rozstrzygnięcie Sądu I instancji za prawidłowe, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację wnioskodawcy jako bezzasadną.

Przewodniczący Sędziowie